

geen winst kunnen brengen voor het Koninkrijk Gods. En evenmin zal ze tot de vernieuwing kunnen voeren, die de Schriftster hoopt en verwacht. Want zulk een vernieuwing is niet uit menschen, maar uit God.

C. T.

- ¹⁾ Uitg. van W. L. en J. Brusse's Uitgevers Mij., Rotterdam.
²⁾ Uitg. van Em. Querido's Uitg. Mij., Amsterdam.
³⁾ Uitg. van W. L. en J. Brusse's Uitg. Mij., Rotterdam.
⁴⁾ Van het boekje „Guido Gezelle" gaf ik pas een uitvoerige bespreking in „Stemmen des Tijds", Dec. 1931.
⁵⁾ Ik laat nu ter zijde het treurspel „Thomas More" en de Jeekenspielen over het vredes-ideaal. ⁶⁾ Eerste behandelt een historische stof, de beide laatste spreken in de kenze van het onderwerp voor zich zelf.

In Memoriam: GERRIT WILLEM KNAP.

(Een der oud-leerlingen van wijlen den heer Knap zond ons dit stuk, dat we, ook met het oog op het feit, dat de heer K. ook aan ons blad medewerkte, hier gaarne een plaats geven. Red.)

Dan ga ik op tot Gods altaren.

Dat was de lievelingspsalm van mijnheer Knap. Dit „dan" is zoo plotseling, zoo onverwacht gekomen, dat wij het nog niet recht beseffen kunnen, dat wij hem nooit meer zullen zien, nooit meer zijn stem zullen beluisteren. Immers, vorige week Maandag had hij 's middags en 's avonds nog les gegeven en Dinsdagmorgen was hij niet meer. Zoo van zijn post op aarde afgevoerd om zijn plaats in den hemel in te nemen.

Voor velen onzer en wel inzonderheid voor zijn gezin is dit plotseling verscheiden te abrupt en te onverwacht gekomen, maar aan hem is de genade Gods bewezen, die hem het moeilijke afscheid van degenen, die hem lief en dierbaar waren bespaarde.

Mogen zijn verwanten en kennissen troost putten uit de wetenschap, dat het „waarom" eens een antwoord zal ontvangen in het „daarom".

Mijnheer Knap is niet meer, maar zijn werken volgen hem na.

Niet alleen in de zichtbare producten van zijn geest, zijn schilderijen, welke getuigen van zijn zoonals hij het zelf zoo gaarne met grooten oerbied noemde — kunstenaarschap bij de gratie Gods, maar bovendien in het zaad, dat hij gezaaid heeft in vele harten.

Want voor alles en in alles was mijnheer Knap Calvinist.

Zijn leven is geweest een leven van zoeken, zwegen en worstelen, totdat hij gegrepen werd door het Calvinisme. Hij zocht de ware schoonheid en vond de schoone waarheid.

Calvinist was hij in den waren zin des woords, in leer en leven, naief en loch reëel. God riep hem, den zoekenden en in duister tastenden kunstenaar tot Zijn wonderbaar licht.

En van dien tijd af zag mijnheer Knap alles in dat wonder licht. Hij voelde verwantschap met een ieder, die God vreesde.

Mijnheer Knap was Calvinist en dit spoorde hem aan tot bestudeering der theologische waarheden. In Kuyper, Bavinck en Woltjer was hij even goed thuis als in zijn eigen atelier en in zijn kleine vriendenkring getuigde hij er van en legde, om een voorbeeld te noemen, den nadruk er op, dat ziel en lichaam beide verheerlijkt zouden worden.

Naief was hij en toch reëel. Zijn, als kunstenaar, zoo fijn besmaarde ziel, ving als een Aeolusharp de door ons zoo weinig beluisterde klanken in Gods schepping op. Toch was zijn blik niet begrensd, getuige een van zijn lezingen, waarin hij wees op de eenheid in de schepping en aan de hand der geschiedenis naging, hoe kleeding en muziek gelijken tred hielden met de ontwikkeling der historie.

Wij gevoelen eerst diep, wat wij in hem verloren hebben, als wij nagaan zijn, helaas, in stilte en in alle bescheidenheid verrichten arbeid, namelijk zijn reformatie in het bekenonderwijs, zijn zoeken naar een definitie van schoonheid en vooral niet te vergeten, de door hem voor het eerst uitgewerkte en in toepassing gebrachte nieuwe opvatting der voordrachtskunst, waarvan hij de grond- en richtingslijnen gevonden had in Prof. Dr J. Woltjer's „Norm en beginsel in de literatuur".

Vooral dit laatste is van groot belang. Zijn critiek tegen het in onze Gereformeerde wereld langzaam ingeburgerde, verkapt tooneelspel, was niet afbrekend, maar opbouwend, want hij gaf er voor in de plaats reële Calvinistische kunst.

En nu weet ik, dat velen zeggen, dat deze beide niet samen kunnen gaan of anders dat kunst maar een opgeplakt etiket is voor iets, wat niet op ons terrein ligt. Maar wie uwer ooit iets heeft gezien van zijn werk op dit gebied, hetzij met gymnasiasten op de schoolavonden, hetzij met studenten op den declamatieavond van Mei 1929 en niet critisch, maar ontvankelijk tegenover dit nieuwe stand, zal moeten getuigen dat dit echte, ware, onopgesmukte Calvinistische kunst was.

Zijn grondgedachten waren immers, dat de handeling alleen door het woord vertolkt wordt, ondersteund door gebaren, die het woord van nature vergezellen; maar toch zoo, dat de plastiek van

het gebaar adaequaat zij aan die van het poetische gesproken woord. De zichtbare nabootsing echter van personen of handelingen, die de dichterlijke voordracht tot een soort van spel zouden maken, is als in strijd met het wezen der poëzie niet toegelaten. Vanzelf sprekend is het, dat de begripsinhoud van het verhaal onvoldoende is om de schoonheid ervan te verstaan. Die schoonheid rust in de idee en vindt uitdrukking in de wijze, waarop de dichter die idee verwerkt heeft. In de verklaring komt die schoonheid eerst in haar volkomen rijkdom tot uitdrukking.

Ziedaar iets van mijnheer Knap's geest en zoo zien wij hem als stoer Calvinist, als kunstenaar bij de gratie Gods, als filosoof, als profeet, als reformator.

Wij hebben een schuld aan hem, want wij hebben hem lang niet altijd begrepen en niet genoeg gewaardeerd. Maar deze schuld kan worden voldaan, want wij, zijn leerlingen, kunnen en moeten de fakkel, die hij ontstoken en ons gegeven heeft, laten lichten in onze Gereformeerde wereld, opdat zijn werken hem mogen navolgen.

En zoo strijdende voor zijn zaak, voor Gods zaak, behoeven wij om zijn heengaan niet te blijven treuren als degenen, die geen hoop hebben, want ons afscheid van hem is maar tijdelijk, maar dan gevoelen wij iets van heilige jaloerschheid op hem, die opgegaan is naar Gods altaren, tot God onze God, de bron van vreugd, die na kortstondig ongeneugt, ons eindeloos verheugt.

J. I. S. Jr.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Werkstaking.

V. (Slot.)

Wie de ernstige ontwikkelingen, die zich de laatste weken in Twente hebben voorgedaan, met belangstelling heeft gevolgd, zal wel verstaan, dat men niet te spoedig met een oordeel over een bepaald conflict gereed kan zijn.

Hier werken zoveel verschillende factoren, economische, psychologische, wellicht ook politieke, hier is een revolutionaire strooming te onderkennen, en tegelijk ook, gelukkig, een antirevolutionaire strooming, hier komen ook vragen van strategie en tactiek aan de orde, die volstrekt niet zoo eenvoudig liggen als sommigen meenen.

Hier komen de Christelijke arbeiders in een situatie, die ze niet hebben gemaakt, die ze niet hebben gewild, die opgedrongen is en gekomen, maar die, nu ze er is, zich niet wegdringen laat. Hier komen de leiders zelf, elk oogenblik voor moeilijkheden, die overwonnen moeten, en waarbij het gaat om de vraag wat het beginsel gebiedt of ook verbiedt.

Natuurlijk schrijven wij nu niet over het conflict in de Textiel-industrie. Maar wij grijpen het aan, in zijn felheid en in zijn gecompliceerdheid, om opnieuw te laten voelen, hoe moeilijk het is voor buitenstaanders om te komen tot een zuiver oordeel, niet alleen over de bedoelingen, maar zelfs over de handelingen van hen, die bij zulk een economisch conflict zijn betrokken.

Toch staat voor ons vast, dat in dagen van zulk een spannenden strijd, niet gezweven kan worden van het conflict, in de samenkomst der Gemeente, zoomin als het mogelijk is het conflict dood te zwijgen in den arbeid van het huisbezoek.

Voor een deel is de weg en de taak gewezen en eenvoudig. In het gebed moet de begeerte naar voren komen, dat de overeenstemming zal worden gevonden op de basis van het recht en dat de stad bewaard worde voor ergerlijke tooneelen en meer in het bijzonder, Gods kinderen mogen behoeft voor de verleidingen van den Boze.

Maar de vraag rijst toch wel of men het hierbij kan laten. Men versta ons niet verkeerd. Wij weten wel, dat het gebed der Gemeente, dat de smeeking tot God en de verootmoediging van groote betekenis is. Wij achten het volstrekt niet gering, dat de nood van de strijdende partijen voor God wordt gebracht. Dat ook hierin de gemeenschap der heiligen tot uiting komt.

Moet echter niet positief partij worden gekozen? Moet niet de Kerk zich stellen achter de zwakkere groepen, achter degenen, die verdrukt worden en wier tranen dierbaar zijn in Gods ogen? Wij ontkennen niet, dat er in onze dagen wel worden aangetroffen, ook in Gereformeerde kringen, die dit eigenlijk van de Kerk verwachten. Dat er buiten de Gereformeerde Kerken stemmen worden gehoord, die vragen, dat de Kerk zich zonder te vragen stelt achter de eischen der arbeiders.

Daartegenover kan het voorkomen, dat er hier en daar nog iemand gevonden wordt, die bij elk conflict, terstond een scherpe veroordeeling in de prediking des Woords hooren wil. Ten deele omdat hij het wezen der werkstaking verkeerd ziet, ten deele omdat hij verwacht, dat de Kerk instinctief zal kiezen voor welk aardich gezag dan ook.

Toch voelt ieder bij eenig nadenken, dat de zaak zoo nimmer kan liggen. Dat men daartoe ook Gods Woord niet mag verwringen en mishandelen. Dat de dienaar niet het Woord van den Meester mag gebruiken om te zeggen, wat zijn eigen hart hem ingeeft.

Gods Woord geeft veel licht over deze dingen. En Gods Woord moet gepredikt aan heeren en knechten. Gods Woord en Gods eisch met alle scherpheid en klem.

De eisch om den vrede na te jagen en de gerechtigheid te zoeken. De eisch om recht te doen en ook te zien op hetgeen des anderen is. De eisch waarmee het zedde gebod tot ons komt, en het achtste en het tiende.

Maar evenzeer is daar ook in die dagen van strijd die de ziel van zoo velen verscheurt, de boodschap des heils. De verzoening van alle dingen in het bloed van den Zoon, de herstelling ook van het geschonden leven, in den Christus Gods.

Moet dan de prediker niet kiezen? Moet hij niet staan aan de zijde van het recht? Ik Meen, dat, wanneer hij Gods Woord recht snijdt, het antwoord op die vraag is gegeven. God is de God des rechts. God handelt ook het recht. Wie aan Gods zijde staat, die heeft ook voor het recht gebogen, voor het recht gekozen.

Het kan zijn, dat een bepaald conflict zoo duidelijk en klaar voor ons ligt, dat het evident is, waar het recht en waar het onrecht schuilt. Dat zal, wanneer Gods Woord opgeheven wordt als de kandelaar, ook wel blijken.

Maar in den regel liggen de zaken zoo eenvoudig niet en is het volstrekt niet een eisch die men stellen mag, dat de prediker zich voor de een of andere partij zou uitspreken. Misschien mag hij dat doen in een persoonlijk gesprek, misschien moet hij dat doen bij een herderlijk bezoek, misschien is hij als privaat persoon in staat zich een oordeel over het conflict en al wat er aan vast zit, te vormen.

Ook hier past echter weer groote bescheidenheid en voorzichtigheid, wijl men de harder is van al de schapen en de geestelijke leidman van heel de gemeente.

Op den kansel echter spreke niet de Dienaar, maar spreke de Meester door Zijnen knecht.

Dat zal dus betekenen, dat in den regel de schuld-vraag niet wordt behandeld anders dan in den algemeenen zin. Dat niet de een partij wordt gezegend en de andere vervloekt. Dan blijft de verantwoordelijkheid rusten, daar waar zij inderdaad behoort te zijn en wordt tegenover alle conflict geplaatst de onafwijshare en onveranderlijke eisch van de wet des Heeren, gelijk Christus ons die in een hoofdsom leerde: „God lief te hebben, uit geheel ons hart en den naaste te beminnen als onszelf".

Dan heeft de Kerk gekozen. Niet voor de arbeiders en niet voor de bezitters, om deze uitdrukkingen nu ook te gebruiken, maar voor het recht en den eisch van den Koning.

G. BAAS Kz.

MUZIKALE KRONIEK

Willem Pijper en Christelijke Jeugdlideren.

Al te lang reeds liggen ze samen op bespreking te wachten; waarom zouden ze niet eens samen voor het voetlicht gebracht worden?

Het loont de moeite, de volledige titels naast, en daarmee vanzelf tegenover elkaar te stellen.

Willem Pijper, De Quintencirkel. Opstellen over Muziek. 2e druk 1931. — N.V. Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam.

Christelijke Lieder en voor Jeugd-Evangelisatie, School en Huis. — J. N. Voorhoeve, Den Haag.

Ziedaar de „antithese" op muziekgebied: Pijper ten tooneele gevoerd tegelijk met een „muziekje" dat 's Zondags op het harmonium pleegt afgezaagd te worden. Als Pijper gelijk heeft met zijn bewering, dat de „melomanie van den Hollandor is een harmonium-muzikaliteit", en dat „het produceren van min of meer in een systeem thuisbehoorende klankenreeksen een bij uitstek onder het begrip Zondag vallende bezigheid geworden is", dan vreeszen we dat hij ook nog dit soort schoons bedoelt.

We zullen ons niet vernaken met de tegenstelling Querido-Voorhoeve; alleen constateeren, dat uitgeverijnamen vlaggen zijn die een lading dekken, en dat hier niet onder valsche vlag gevaren wordt.

Evenmin zullen we des heeren Pijpers opstellen door uitvoerige excerpten in de belangstelling aanbevelen, want we hebben hier te doen met een herdruk; bovendien is het goed, dat men Pijper zelf leest.

Volgens de gang der Christelijke associatie zou ik, als we op de titels afgaan, eigenlijk „De Quintencirkel" behoort te moeten afkappen. (Kan van die uitgeverij iets goeds komen?) Daartegenover zou ik alle Christelijke Lieder, dus ook deze, „warm moeten aanbevelen".

„tMoet hier echter noodzakelijk anders zijn dan „men" verwacht.

Om allerlei redenen is het buitengewoon interessant, en naar we meenen, niet bijster gevaarlijk, om „De Quintencirkel" te lezen. Pijper wordt blijkbaar gelezen, maar waarschijnlijk is het aantal Gereformeerde lezers miniem. We gunnen hem ook in die kringen klandizie.

Pijper is een vakmuzicus die over zijn vak behoort te kan schrijven: een uitzondering onder de muzikanten.

Vooral: Pijpers perswerk behoort bij zijn muziekpraktijk. Voorloepig kan ik zijn boekjes beter waardeeren dan zijn „muziekjes", maar wie „De Quintencirkel" gelezen heeft, begrijpt toch iets beter

waarom zulk e

Pijper halve z ringen, lezen, e van zijn prettig werking

Pijper muziek- gingen, deeren, welsprek minste wil, O lijkt i

Ter o De An Diepenb neer nie „Onderl ziek en Neo-clas Tristan vinsky, Bartók

En n woorden liederen Eerlij hooge ik be Daar ka niet gel hier en salie w

Toch soort v liggen v Als i ruischt veel van eenig t en dan in de b passage anders het dar in de s octaven standpu gelieen No. 3 wijs wa harmoni veld v sanie w

We v kinsver ijverige moet „ Eenve Wie ad niet te spelen v die ene werk, d gehoor

Studi schap is evangeli

„De i Voor hoave e leversne is dit b en in n der we bij de zijn toe ven en

Met zien, in arbeid

Maar dezen „ onbruik

Het i die zoo heeft v haarhe oordeel om de

Het i nu ope voor ge niet, en niet ali

Zoo

„De i

„De i

„De i

„De i

„De i

„De i

„De i

„De i

„De i